

PROJECTE NATURAULA

Projecte d'educació ambiental als parcs i platges
metropolitans

Febrer 2024

1. Presentació

2. Objectius

3. Continguts

3.1. Programa d'aprenentatge i participació ciutadana Aprenem a la Xarxa

3.2. Recursos participatius

3.3. Iniciatives de ciència ciutadana

3.4. Plafons divulgatius

3.5. Publicacions divulgatives

3.6. Àmbit de treball

4. Cessió d'ús de l'àmbit de treball als centres educatius i a les entitats

5. Col·laboració entre l'AMB i els ajuntaments

Annex 1

Sol·licitud d'ús de l'àmbit de treball del projecte Naturaula o de material en préstec

Annex 2

Mostra de publicacions relacionades amb el projecte Naturaula

Annex 3

Esquema del mòdul i recull fotogràfic de l'interior

1. Presentació

El conveni de col·laboració establert entre els ajuntaments i l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) per a la gestió de parcs i platges metropolitans estableix que l'AMB promourà i difondrà aquests espais públics a través del programa d'aprenentatge i participació ciutadana Aprenem a la Xarxa.

Aquest programa pretén afavorir el vincle de la ciutadania amb els seus parcs i platges, tot donant a conèixer quins són els valors socioambientals que tenen i creant-hi espais de participació i aprenentatge vivencial i experimental.

La situació de pandèmia va fer que els centres educatius sortissin més sovint a desenvolupar la seva activitat lectiva a l'aire lliure i utilitzessin, per exemple, els parcs i les platges com a espais complementaris a les aules. Durant aquests darrers anys, s'ha consolidat la participació en els diversos projectes del programa Aprenem a la Xarxa: les Jugatecambientals, els projectes d'aprenentatge

servei, les activitats a les aules ambientals i el treball fet per escoles, entitats i famílies als espais participatius.

Fruit d'aquesta situació, l'any 2022 va néixer el projecte Naturaula, un equipament d'educació ambiental als parcs i les platges de la metròpolis, de gestió municipal amb el suport de l'AMB.

El projecte Naturaula considera els parcs i les platges metropolitans com a espais d'aprenentatge a l'aire lliure, en contacte amb la natura més propera. Pretén que qualsevol usuari del parc pugui aprendre característiques de la biodiversitat i els valors socioambientals dels parcs i les platges, i fins i tot pugui implicar-se de manera activa en la seva conservació i millora. Per això, des del Servei de Gestió de Parcs i Platges de l'AMB es planifiquen i es gestionen aquests espais públics, amb l'objectiu de dotar-los d'elements i programes per facilitar aquesta transferència com a recurs educatiu.

2. Objectius

Els objectius del projecte són:

- Promoure els parcs i les platges de la metròpolis com a espais d'aprenentatge vivencial i de recerca.
- Proporcionar oportunitats de reconexió amb la natura als habitants de l'àrea metropolitana de Barcelona que impliquin beneficis en la seva qualitat de vida.
- Esdevenir un espai de referència per a les activitats i els projectes relacionats amb l'educació ambiental del municipi.
- Donar suport als centres educatius que utilitzen els parcs i les platges com a recursos educatius.
- Difondre els valors socioambientals dels parcs i les platges per afavorir l'estima i la conservació de la natura.
- Fomentar la participació i la vinculació dels centres educatius, les entitats i la població en general en la conservació del seu entorn proper.

3. Continguts

El projecte Naturaula utilitza les diverses actuacions de millora de la biodiversitat que es fan als parcs i a les platges i altres aspectes relacionats amb la seva gestió per extreure'n el possible contingut educatiu, incorporar-lo a les activitats guiades i projectes, reflectir-lo en els plafons divulgatius i elaborar-ne publicacions.

Els parcs i les platges disposen, doncs, de diversos recursos que, tant de manera autònoma com guiada per educadors, faciliten als usuaris aprendre i gaudir de la biodiversitat i els valors socioambientals i treballar en els objectius esmentats anteriorment. Alhora, s'hi donen eines per implicar-se en la seva conservació i millora.

Aquests recursos, que junts constitueixen el projecte Naturaula, estan adreçats a centres educatius, entitats, famílies i públic en general:

- L'oferta educativa guiada d'activitats i projectes del programa Aprenem a la Xarxa.
- Els recursos participatius i les iniciatives de ciència ciutadana que faciliten l'aprenentatge pràctic i la vinculació amb el parc.
- Els plafons divulgatius.
- Les publicacions divulgatives.
- Un **àmbit de treball** format per un conjunt de taules i cadires exteriors, una font, un lavabo adaptat i un mòdul magatzem on hi ha material educatiu de descoberta del parc o la platja d'ús compartit i unes taquilles. Els centres educatius i les entitats poden disposar de la clau per treballar de manera autònoma.

3.1. Programa d'aprenentatge i participació ciutadana Aprenem a la Xarxa

El programa **Aprenem a la Xarxa** consta de nou projectes educatius i participatius adreçats a diferents públics.

Projecte	Públic familiar	Públic adult	Entitats	Centres educatius	Universitats i centres de recerca
Naturaula	●	●	●	●	●
Jugatecambiental	●				
Cicle: La natura al teu abast (amb MCNB)	●	●			
Compartim un Futur (parcs i platges)	●	●	●	●	
Arrela't	●	●	●	●	
Participem (APS)			●	●	●
Escoles a prop				●	
Espais participatius	●	●	●	●	●
Ciència ciutadana	●	●	●	●	●

Els projectes següents són una oferta educativa guiada per educadors ambientals. El punt de trobada dels participants és el mòdul del magatzem, on hi ha el material que s'utilitza per a l'activitat. Els alumnes poden fer servir el lavabo i deixar-hi les motxilles i jaquetes, si escau.

- **Jugatecambiental:** actualment en són 47, que se situen en l'espai de treball del projecte Naturaula dels parcs i les platges. Es tracta de programes d'activitats dirigides a famílies, que treballen els valors dels parcs i les platges i la sostenibilitat, els cap de setmana de primavera i tardor, amb un punt d'informació i un espai de joc lliure per als més petits.
- **Cicle "La natura al teu abast":** programació anual d'activitats per a tots els públics, de caire molt divers, que cada cap de setmana descobreixen un parc, una platja o un espai fluvial metropolitana. En col·laboració amb el Museu de Ciències Naturals de Barcelona.
- **Programa metropolità d'educació per a la sostenibilitat Compartim un Futur:** activitats sobre la biodiversitat i els valors socioambientals dels parcs i les platges.
- **Arrela't:** activitats que ofereixen la participació en les plantacions de les reposicions de l'arbrat dels parcs metropolitans que porta a terme l'equip tècnic de vegetació del Servei de Parcs. Adreçat a escoles, entitats i famílies.
- **Participem:** projectes amb metodologia d'aprenentatge servei (APS), adreçats a alumnes d'escoles i entitats que aprenen i fan un servei a la comunitat per millorar-ne el valor. Exemples: construcció i seguiment de caixes niu, manteniment d'espais de biodiversitat, elaboració d'itineraris i materials didàctics...
- **Escoles a prop:** projecte adreçat a escoles i a altres centres educatius que se situen en l'entorn immediat d'un parc o platja. S'hi ofereix suport tècnic, material i un espai participatiu per facilitar l'aprofitament del valor educatiu que proporcionen aquests espais, que, per la proximitat als centres, presenten l'oportunitat d'anar-hi i aprendre de la natura propera de manera continuada.

3.2. Recursos participatius

Els parcs i les platges disposen d'espais participatius propers a l'àmbit de treball. Tenen la singularitat de facilitar la implicació de la població en la conservació del seu entorn més proper: els ciutadans es converteixen en agents actius que poden intervenir en les tasques de manteniment del mateix espai i en el seguiment de la presència de fauna.

Exemples: manteniment dels jardins de papallones i dels jardins d'herbes remeieres (reg, reposició de plantes...), dels hotels d'insectes i dels refugis de biodiversitat (reposició de material i seguiment d'invertebrats), reposició de menjar de les menjadores, etc.

Sessió de manteniment del refugi de biodiversitat al parc del Mil·lenari amb l'escola Canigó

També s'instal·len caixes niu i menjadores als espais propers a l'àmbit de treball amb l'objectiu de disposar de recursos per facilitar l'observació de la fauna, i per explicar la importància de la biodiversitat. Dins del mòdul del magatzem hi ha una perxa per penjar i despenjar les menjadores, per tal que els usuaris puguin fer-ne el manteniment i reomplir el menjar en l'època de l'any adequada.

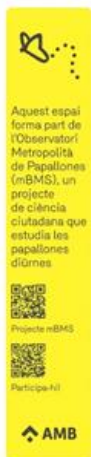
Sessió de manteniment de menjadores al parc de Can Lluç amb l'escola Pla de les Vinyes

3.3. Iniciatives de ciència ciutadana

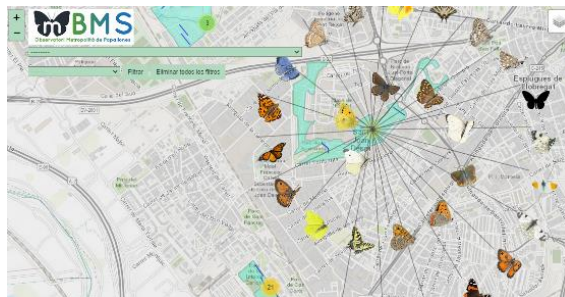
L'objectiu comú de les iniciatives de ciència ciutadana és disposar d'informació sobre la biodiversitat dels parcs i platges metropolitanos, per ajudar a gestionar-los i protegir-los i, alhora, sensibilitzar la població sobre la necessitat de preservar la natura.

- **Observatori Metropolità de Papallones (mBMS):** estudi de la biodiversitat dels parcs i les platges a partir de censos de papallones diürnes fets per voluntaris.
- **BioPlatgesMet:** estudi de la biodiversitat de les platges a partir dels registres de fotografies de flora i fauna que els voluntaris fan a la plataforma MINKA (base de dades oberta de valor científic).
- El **Visor de fauna** dels parcs i platges metropolitanos és una eina web on es mostra la fauna observada per voluntaris, participants a les activitats i aficionats que hi introdueixen les seves observacions.

Amb aquests projectes es promou la vinculació de les persones amb l'espai i l'adquisició de coneixements. És per això que en el marc del projecte Naturaula, els parcs i les platges disposen de senyalització informativa sobre les diferents iniciatives de ciència ciutadana existents, i alhora hi ha codis QR que enllacen directament al Visor de fauna i al visor de l'Observatori Metropolità de Papallones (mBMS).

Elements informatius situats als parcs i platges metropolitanos

Visor de fauna dels parcs i platges metropolitanos i web de l'Observatori Metropolità de Papallones (mBMS)

3.4. Plafons divulgatius

Es tracta d'un grup de senyals que donen suport a les activitats dirigides i són elements d'aprenentatge autònom que omplen de contingut els parcs: hotels d'insectes, jardins de papallones, ocells, espais aquàtics, prats florits, espais dunars i itineraris botànics. Els plafons, a més, inclouen diverses preguntes relacionades amb els continguts i l'observació del medi per tal de facilitar l'aprenentatge autònom.

3.5. Publicacions divulgatives

L'àmbit de treball del projecte Naturaula concentra els recursos disponibles editats per l'AMB i pels ajuntaments. Així doncs, hi ha una mostra en paper de cada recurs i els usuaris poden demanar-ne exemplars (vegeu annexos 1 i 2).

En el projecte Naturaula també s'incorporen recursos digitals per afavorir les activitats autoguiades i aprofitar els avantatges de les TIC, com per exemple itineraris virtuals de descoberta i activitats autoguiades descarregables.

3.6. Àmbit de treball

Àmbit de treball al parc del Bosc de Can Gorgs

L'àmbit de treball del projecte Naturaula disposa d'un **mòdul d'emmagatzematge** retolat personalitzat. L'interior del mòdul conté **prestatergies i armariets** tancats per a ús individual d'un centre educatiu o entitat. També disposa d'un **lavabo adaptat**.

Àmbit de treball al parc de Torre-roja

Al costat del mòdul hi ha un espai amb **taules i bancs** de fusta per poder desenvolupar-hi activitats. Aquest espai es pot completar amb taules plegables i més cadires, que estan guardades dins del mòdul. Els centres educatius i les entitats en poden fer ús perquè s'hi pugui acollir un grup classe sencer.

A l'annex 3 hi ha un recull fotogràfic de l'espai.

A l'interior del mòdul hi ha **material d'ús compartit**, disponible tant per a activitats dirigides per educadors com per a propostes autoguiades. Aquest material es troba a les prestatgeries, dins de caixes transparents i etiquetades, o dins dels armariets tancats amb codi per a ús exclusiu d'un centre educatiu o entitat, si així ho sol·liciten (vegeu l'annex 1).

El material disponible són pots lupa, binocles, lupes binoculars i guies d'identificació de flora i fauna. També hi ha material de suport com pissarres blanques i suports individuals de fusta per col·locar-hi els fulls de treball. Aquest material es pot anar ampliant a mesura que es detectin necessitats o es rebin propostes dels centres educatius.

Exemples de material disponible

Alguns d'aquests espais de treball se situen al voltant d'aules ambientals amb espai de treball interior, dotades de taules, cadires, projector i altre material complementari. Actualment n'hi ha als parcs de Can Solei i de Ca l'Arnús, de Can Vidalet, de la Font Santa, del Litoral, del Pi Gros i de Can Zam.

4. Cessió d'ús de l'àmbit de treball als centres educatius i a les entitats

Un dels objectius principals del projecte Naturaula és donar suport als centres educatius que ja utilitzen o que volen utilitzar els parcs i les platges com una aula a l'aire lliure, com a extensió dels seus equipaments. Així, les escoles, els instituts i altres centres i entitats poden fer servir l'espai de treball del projecte Naturaula de manera autònoma per fer-hi activitats educatives. Cal que presentin a l'ajuntament una sol·licitud d'ús i cessió de la clau (vegeu l'annex 1).

Aquesta utilització autònoma de l'espai de treball preveu l'ús dels elements següents:

- Mòdul i el material de descoberta d'ús compartit.
- Espai de joc de la Jugatecambiental (adreçat a educació infantil i primer de primària).
- Publicacions editades (hi ha una mostra en paper de cada recurs i la possibilitat que els usuaris puguin demanar-ne diversos exemplars).
- Taules, cadires i bancs de fusta, que permeten acollir un grup classe a l'exterior.
- Armariet amb codi d'ús personal per a cada centre i entitat per guardar-hi els materials propis necessaris per a les activitats particulars.
- Lavabo adaptat.

Trobada amb mestres al parc de l'Ermita

Per promoure l'ús autònom de la Naturaula s'ofereix una **formació adreçada a mestres i professors** amb l'objectiu de donar a conèixer l'espai i les possibilitats educatives del parc o platja pel que fa a la biodiversitat: introducció a la descoberta de la flora i fauna i recursos per fer activitats guiades o autoguiades.

5. Col·laboració entre l'AMB i els ajuntaments

El projecte Naturaula és un projecte compartit amb els ajuntaments. S'estableixen els compromisos següents.

Per part de l'AMB:

- Instal·lar un mòdul equipat amb prestatgeries i armariets tancats i fer-ne el manteniment.
- Equipar l'entorn del mòdul per facilitar l'estada dels participants a les activitats.
- Desenvolupar, en coordinació amb l'ajuntament, els projectes relacionats dins del programa Aprenem a la Xarxa:
 - La Jugatecambiental
 - Els projectes participatius d'aprenentatge servei adreçats a centres educatius i entitats
 - Les activitats educatives del programa Compartim un Futur
 - El programa Escoles a prop
- Oferir recursos materials i educatius perquè els usuaris de la Naturaula els puguin fer servir de manera autònoma.
- Organitzar amb l'ajuntament espais de trobada amb els centres educatius i les entitats que en vulguin fer ús per compartir propostes de dotació de recursos (materials i educatius), de disseny d'activitats, etc., de manera que s'ajustin a la realitat i a les necessitats de cada municipi.
- Fer el seguiment, la valoració i l'avaluació del projecte de manera coordinada amb l'ajuntament.
- Difondre el projecte a través dels mitjans comunicatius propis (web, xarxes socials i butlletins) i donar suport a l'ajuntament per a la seva difusió

Per part de l'ajuntament:

- Nomenar un tècnic municipal com a referent del projecte, per a l'organització, la coordinació, el seguiment i la valoració del projecte.
- Participar en la coordinació del projecte amb els tècnics de l'AMB.
- Organitzar conjuntament amb l'AMB espais de trobada amb els centres educatius i les entitats que en vulguin fer ús.
- Dur a terme el servei de neteja interior del mòdul i del lavabo adaptat.
- Facilitar la disponibilitat de wifi a l'espai.
- Aportar els mitjans que estiguin al seu abast i que puguin facilitar el desenvolupament del projecte.
- Fer difusió del projecte amb tots els mitjans disponibles.

Annex 1.

Sol·licitud d'ús de l'àmbit de treball del projecte Naturaula o de material en préstec

DADES DE CONTACTE

Data de sol·licitud	
Nom del centre educatiu o entitat	
Persona responsable	
Adreça postal	
Telèfon de contacte	
Correu electrònic	

DATA D'ÚS

Indiqueu una data en concret o una franja de dates.

DESCRIPCIÓ DE LA PREVISIÓ D'ÚS

Descriviu els objectius i les activitats que hi voleu desenvolupar. Amplieu el requadre com considereu, o bé adjunteu una memòria.

VOLEU FER SERVIR UN ARMARIET AMB CODI PERSONAL?

Sí

No

MATERIAL EN PRÉSTEC

Material	Disponible	En voleu?
Pots lupa	10	
Binocles	4	
Guies d'arbres	5	
Guies de papallones	5	
Guies d'ocells	5	
Guia de vegetació dunar	1	
Guies de petxines	5	
Guies de restes fauna i flora	5	
Perxa i menjar per a menjadora	1	
Pissarra blanca	1	
Suports de fusta	15	
Jocs de l'espai de joc	Diversos	

PUBLICACIONS

Sol·liciteu recursos divulgatius en format paper? Especifiqueu-ne la quantitat i el context que en justifiqui l'ús.

Publicació	Enllaç web	Quants	Justificació d'ús
Mòbil retallable "Ocells que viuen a les caixes niu dels parcs metropolitans"	https://bit.ly/2AatRxF		
Mòbil retallable "Papallones diürnes metropolitanes"	https://tuit.cat/nq1Gg		
Caixes niu als parcs metropolitans	https://bit.ly/2S40Qeq		
Guia dels valors socials i ambientals dels parcs	https://bit.ly/2Blfk49		
Acolorir espècies dels parcs i les platges	https://bit.ly/3b14AIO		
Ocells per pintar	https://tuit.cat/UH4WO		
Vegetació i fauna de les làmines d'aigua dels parcs metropolitans	https://bit.ly/2qU8j4a		
Pòster "Els ocells dels parcs metropolitans"	https://tuit.cat/mMbPN		
Pòster "Els llacs naturalitzats"	http://scur.cat/H8FGD6		
Pòster "Els jardins de papallones"	http://scur.cat/88C0AC		
Pòster "Papallones diürnes metropolitanes"	https://tuit.cat/O3QUd		
Pòster "Les dunes metropolitanes"	https://tuit.cat/5xkE2		
Guia de vegetació dunar de les platges metropolitanes	https://bit.ly/39xeGEi		
Fitxa d'identificació de papallones	https://tuit.cat/R73nw		

Hi ha publicacions personalitzades per a determinats parcs que s'afegeixen a la llista en cada cas.

COMPROMÍS

El centre educatiu o entitat es fan responsables del bon ús del material i de l'espai, del retorn correcte de tot el material sol·licitat i de la clau del mòdul en la data establerta, així com d'informar de qualsevol desperfecte que s'ocasioni.

Signatura:

(Data i nom)

Annex 2.

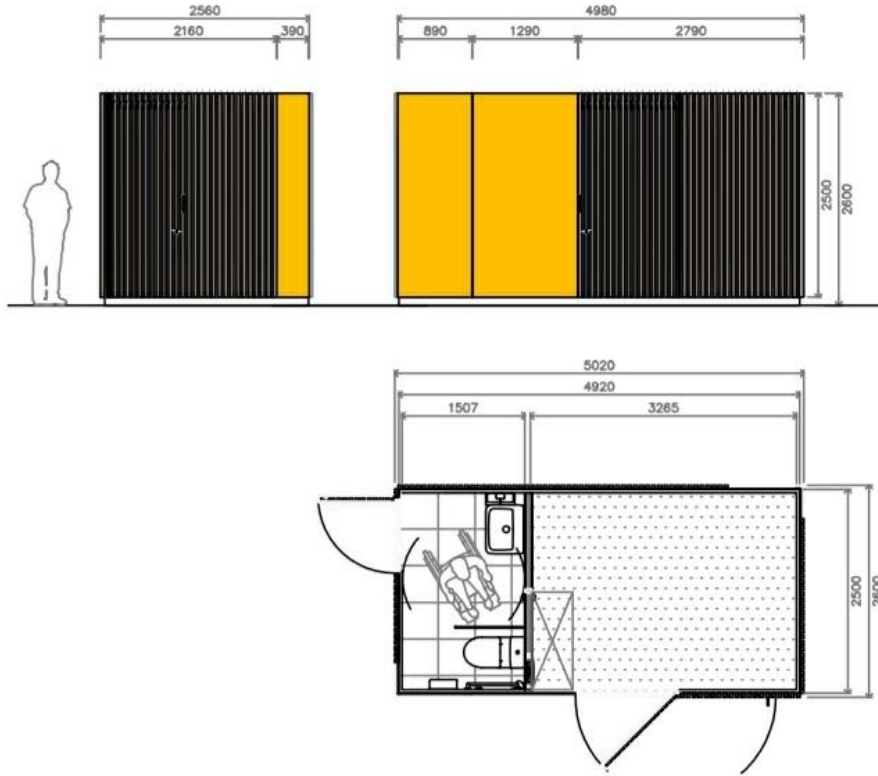
Mostra de publicacions relacionades amb el projecte Naturaula

Annex 3.

Esquema del mòdul i recull fotogràfic de l'interior

Lavabo

Magatzem

